Samhällsomfattande försvar i Sverige och Kanada

Organisering, försvarsvilja och inkludering – en studie av behov och möjligheter för framtida forskning och samarbete

Joakim Berndtsson

Institutionen för globala studier, Göteborgs universitet och

Centrum för studier av militär och samhälle (CSMS)

Rapport för Myndigheten för civilt försvar (MCF)

Oktober 2026

CSMS
Swedish Centre for Studies of Armed Forces and Society

Förord

Rapporten är slutresultatet av en studie genomförd på uppdrag av Myndigheten för civilt försvar (MCF). Jag vill rikta ett särskilt tack till ett flertal personer vid myndigheten som gjort det möjligt att genomföra projektet: Anna Dubaric Norling, Sara Bengtsson, Karolina Rydell-Winbo, Teresa Åhman, Sara Myrdal och generaldirektör Mikael Frisell. Jag vill även tacka en rad personer vid Sveriges och Kanadas ambassader i Ottawa och Stockholm som bjudit in till samtal och stått som värdar för seminarier och diskussioner: Charlotta Rodhe, Anna Silvennoinen, och ambassadör Signe Burgstaller, samt Meghan Lau och ambassadör Robert Sinclair. Projektet har förvaltats av Stiftelsen IMIT och jag är som alltid tacksam för professionellt stöd från Carina Blomqvist och Maria Christiansen. Jag är också tacksam för hjälp från Centrum för studier av militär och samhälle (CSMS) och framförallt föreståndare Peter Tillberg. Tack också till min kollega Peter Johansson för läsning och kommentarer kring urfolksfrågor. Projektet hade inte heller gått att genomföra utan en lång rad människor som ställt upp med sin tid för informella samtal eller för att delta i seminarier och rundabordssamtal under mina resor till Kanada, framför allt under våren 2026 (se Bilaga 1 och 2 i slutet av rapporten). Slutligen har jag haft stor nytta av mina kollegor i Kanada som generöst delat sina nätverk och kontakter. Här vill jag särskilt nämna Steve Saideman, Irina Goldenberg och Stéfanie von Hlatky.

Göteborg den 6 oktober 2026

Joakim Berndtsson

English Summary

Whole-of-Society Defence in Sweden and Canada: Organisation, Support, and Inclusion - A Study of Opportunities for Future Research and Cooperation

This report presents an exploratory study commissioned by the Swedish Civil Defence and Resilience Agency (MCF). It identifies opportunities for continued cooperation and knowledge development between Sweden and Canada in three areas of key importance to whole-of-society defence and resilience: the design and organisation of collaborative and governance structures and processes; the willingness to participate in defence work, public support and trust; and the inclusion of specific groups, particularly Indigenous peoples, in civil and military defence work. The study is situated within the 2025 bilateral strategic partnership between Sweden and Canada, relating especially to the pillars on security, defence and resilience and to Arctic cooperation and North–North relations. It also reflects a wider development in which both countries are seeking to strengthen national resilience and defence while deepening cooperation with allies and partners.

The analysis draws on published research, public documents, policies, and a series of formal and informal discussions with researchers, officials and other relevant actors in Sweden and Canada. Methodologically, it is best understood as a pilot study and an exploratory, forward-looking review of existing knowledge and insight. Its purpose is not to evaluate the effectiveness of specific organisational models or ongoing initiatives. Rather, it identifies areas in which the two countries face comparable problems, where their different institutional experiences can generate useful questions, and where research can be connected to practical exchanges and policy development.

Organisation, collaboration, and governance

Sweden and Canada are approaching whole-of-society defence from very different institutional and historical starting points. Sweden’s original total defence system was developed in the 1940s, mostly dismantled from the late 1990s, then restarted again in 2015. Since joining NATO in 2024, Sweden has continued to develop civil and military defence within an established legal and organisational framework. Canada is developing its approach in a federal system in which responsibilities for emergency management, civil preparedness and defence-related functions are distributed across federal, provincial, territorial and local levels. Canadian priorities are also shaped by the country's geography, the renewed importance of territorial and Arctic defence, and changing security relationships in North America and Europe. These differences make comparison useful, but they also limit the direct transfer of Swedish or Nordic models.

Across both countries, the report identifies organisation and governance as central challenges. Whole-of-society arrangements require clear mandates, responsibilities and resources, but formal structures alone do not produce effective collaboration. Civil-military, public-private and inter-organisational interaction also depends on trust,

established working relationships, information-sharing and familiarity. Swedish experiences demonstrate both the value of institutionalised total defence structures and continuing challenges concerning decentralisation, coordination and responsibility. In Canada, comparable issues arise in the federal context, where organisational, administrative, and legal 'silos' can complicate collaboration between levels of government and across sectoral and professional boundaries.

This points to a research agenda focused not only on institutional or structural design but also on collaboration in practice. Comparative work should examine how mandates and resources are distributed, how organisational boundaries are managed and how trust develops over time. The role of business is particularly important because both countries – and indeed all countries with a similar approach – depend on private actors for their supply chains, logistics, infrastructure, technology and other critical services, goods, and functions. At the same time, business involvement raises questions about incentives, information-sharing, responsibility, accountability and democratic oversight. Universities, voluntary organisations, think tanks, and wider civil society are also relevant as knowledge actors, providers of training and channels for public engagement.

Defence willingness, trust and public support

Whole-of-society defence also depends on citizens being willing and able to participate. The report treats 'defence willingness' as a multidimensional concept. It distinguishes between individual willingness to participate personally, collective support for the defence of the country, and supportive attitudes towards measures such as defence expenditures or personal preparedness. It also uses the concept of 'active defence willingness' to draw attention to the active element of this concept: participation in voluntary organisations or other parts of civil and military defence may reveal dimensions of commitment and motivation that cannot be captured through surveys.

Sweden has a long tradition of measuring defence willingness and defence-related public opinion. Existing studies suggest relatively stable levels of support and willingness to defend the country in the event of crisis or war, and confidence in the Swedish Armed Forces has also increased in recent years. Canadian evidence is more fragmented but seems to indicate widespread interest in contributing to civil defence, more limited interest in military service, and relatively high but potentially vulnerable trust in the Canadian Armed Forces (CAF). The institutional context also differs. Sweden combines voluntary engagement with statutory total defence obligations (including selective but gender neutral conscription), whereas Canadian defence and preparedness rely on voluntary participation. Taken together, this creates a useful basis for comparative research into the relationship between obligation, motivation and sustained engagement.

The report cautions against treating self-reported attitudes as indications of behaviour in severe crisis or war. Joint research should develop comparable concepts and measures – for instance mapping 'individual defence relationships' – while combining repeated

surveys with interviews and studies of actual participation. Important questions concern recruitment, motivation to join, and retention; personal preparedness; trust in both civil and military defence institutions; the effects of perceived threats and previous experience; and communication by public authorities. A broader theme is how defence and preparedness come to be understood as shared responsibilities, and how preparedness cultures – or whole-of-society mindsets – can be built and maintained in different social, political and institutional contexts.

Inclusion and Indigenous knowledge and participation

A defence concept that seeks to mobilise large parts of society necessarily raises questions about inclusion: who is expected to participate, who is able to do so, and under what conditions? The report therefore identifies the participation and retention of women, young people and other under-represented groups as key areas for future research. Inclusion is not only a matter of recruitment. It also concerns organisational culture, communication, defence literacy, threat awareness, access to training, opportunities to exercise influence and the extent to which different groups view defence and preparedness institutions as legitimate and relevant to them.

The report pays particular attention to Indigenous participation and knowledge (or ways on knowing) in northern and sparsely populated areas. Sweden and Canada share practical challenges associated with long distances, limited infrastructure, low population density and demanding environmental conditions, although their political, legal and historical contexts differ considerably. Locally rooted and Indigenous knowledge (or ways of knowing) can contribute to crisis management, situational awareness, mobility and the maintenance of essential services. In Canada, policy frameworks and practical arrangements provide several examples of how such knowledge can be incorporated into preparedness and defence activities.

The Canadian Rangers are a prominent example. Their contribution rests substantially on local presence, knowledge and experience and on their capacity to link remote communities to national defence institutions, rather than on the creation of extensive conventional military presence and capability. This experience is relevant to Sweden, particularly in northern regions, but again, this study cautions against replication. Historical exclusion and discrimination against Sámi people, together with continuing disputes over land rights and resource extraction mean that relationship-building, trust and meaningful participation must be central. Sámi representatives, Sámi communities and Canadian Indigenous organisations should be involved in defining future research questions, conducting studies and interpreting findings.

Conclusions and recommendations

The main conclusion is that Sweden and Canada have strong grounds for deeper cooperation, but that such cooperation should be comparative and problem-oriented

rather than based on the transfer of national models. The countries share questions about key principles such as democratic governance, collaboration, participation, trust and inclusion, while their institutional differences provide basis for comparing and contrasting. Swedish experiences can inform Canadian development of whole-of-society approaches, and Canadian experiences can provide input to further development of civil defence and preparedness in Sweden. In both directions, learning should start from common principles, functions and problems to be addressed. Differences between Canada and Sweden are many and cannot be ignored, nor should they be exaggerated.

Future research cooperation should combine focused knowledge reviews and pilot studies with multi-year comparative projects. Priority should be given to studies of organisational development and collaboration in practice; the role of trust across institutional, organisational, and professional boundaries; comparable measures of willingness to defend and public support; the relationship between attitudes and actual participation; and inclusion in civil and military defence. Research on civil defence institutions is especially important because the evidence base on public trust is less developed than for the armed forces. Research involving Indigenous peoples should be designed with the participation of relevant communities and organisations.

MCF should explore ways to coordinate funding with Canadian partners, including the Department of National Defence (DND) and in particular MINDS and DRDC, as well as with relevant research councils. Existing Canadian and Nordic-Canadian instruments offer possible models for smaller targeted grants, network-building and larger comparative programmes, although the strategic partnership itself does not provide automatic funding. Long-term support is important where the purpose is to drive or follow changes in organisations, trust and participation over time. Funding should cover not only research and data collection but also researcher mobility, knowledge exchange and the participation of civil society and Indigenous organisations. Support for doctoral and early-career researchers, student exchanges and jointly developed thesis writing and internship opportunities offer additional opportunities for longer-term capacity building.

Research should be connected to practical cooperation. Reciprocal visits, job shadowing and joint scenario-based exercises can generate knowledge while strengthening relationships between public authorities, researchers, businesses, voluntary organisations and Indigenous representatives. Civil defence exercises could address disruptions to essential services and supply, coordination across levels of government, or crises. These could be used to foster mutual learning and development, but also to build ‘civil defence interoperability’. Each exchange or exercise should have a defined purpose, identified participants and shared reporting, and joint planning and evaluation should be used to examine how lessons are translated into changed organisational practices. In this way, research, policy development and practical exchange can reinforce one another within the bilateral partnership and be of relevance and use for more Allies.

Indicative research areas and questions

Research area	Examples of research questions
1. Organisation, collaboration and governance in whole-of-society models	
Organisation, mandates and responsibilities	How are collaborative arrangement for whole-of-society defence organised? How are mandates, responsibilities and resources distributed between national, regional and local levels in Sweden, and between federal, provincial/territorial and local levels in Canada? What lessons can the two countries draw from each other regarding the organisation of, and collaboration within, civil defence? How can governance models for total defence systems be further developed?
Collaboration, trust and organisational boundaries	How does collaboration work in practice across civil-military, public-private, sectoral and professional boundaries in Sweden and Canada? What can comparisons reveal about how organisational silos can be reduced, how trust can be built, and how lessons from joint exercises can be translated into working practices both within and between organisations and groups in civil and military defence?
Business, civil society and knowledge actors	How are businesses, organisations, civil society and universities involved in defence and preparedness work in Sweden and Canada? What challenges arise in areas such as supply chains and logistics? Which forms of responsibility, incentives and collaboration strengthen security of supply, training, recruitment and knowledge development while maintaining transparency and democratic oversight?
2. Willingness to defend, trust and public opinion	
Concepts, measures and comparability	How can Sweden and Canada develop shared concepts and measures for, for example, individual, collective, supportive and active willingness to defend, or for understanding individuals' relationships with defence? How can repeated surveys be combined with interviews and studies of actual participation to track change over time?
From attitudes to active participation	What explains when and how support for defence and preparedness is translated into active participation? How are recruitment, motivation and retention affected by the fact that Sweden combines voluntary participation with statutory total defence obligations, whereas Canada relies predominantly on voluntary participation?
Personal preparedness and shared responsibility	What factors help explain the willingness and ability of individuals and groups to maintain personal preparedness and follow guidance during crisis or war? What is the influence of resources, place of residence, previous experience and communication by public authorities? How can preparedness be understood and developed as a shared responsibility between individuals, society and public institutions? How can defence literacy and a culture of preparedness be built and sustained in different communities?
Trust, legitimacy and shared responsibility	How does trust in civil and military defence institutions differ between Sweden and Canada and between groups within each country? What is the significance of perceived threats, personal experience, communication by public authorities and views of defence and preparedness as shared responsibilities? How do trust and confidence affect collaboration, preparedness and willingness to defend?
3. Inclusion in total or whole-of-society defence	
Inclusion and sustained participation	What barriers and opportunities affect the participation and retention of women, young people and other under-represented groups in civil and military defence in Sweden and Canada? Which forms of voluntary participation are effective? Which organisational environments and approaches to recruitment, communication, training and influence support sustained inclusion?
Indigenous knowledge and preparedness in northern regions and the Arctic	What can Sweden and Canada learn from each other about how Indigenous knowledge and local expertise are used in civil and military defence in northern and sparsely populated areas? Which functions of the Canadian Rangers are relevant to study in a Swedish context, and how can Indigenous representatives be involved in the design and conduct of research?

Innehåll

Förord 2

English Summary 3

Inledning 9

Syfte, frågeställningar och kunskapsbidrag 10

Metod och material 11

Disposition 11

Tematiska iakttagelser och kunskapsbehov 12

Övergripande utmaningar: organisering, samverkan och styrning 12

Försvarsvilja, förtroende och opinion i totalförsvaret 18

Inkludering i totalförsvaret 23

Vägar framåt för forskning och samarbete 29

Områden för framtida forskning 29

Utvecklade former för forskningsfinansiering 32

Erfarenhetsutbyten, övningar och relationsbyggande 33

Bilaga 1. Lista över kontaktpersoner 35

Bilaga 2. Rundabordssamtal och presentationer 35

Inledning

I ljuset av ett försämrat säkerhetsläge och som ett resultat av lärdomar från kriget i Ukraina arbetar allt fler länder och organisationer som Nato med att utveckla former för nationellt och kollektivt försvar, motståndskraft och samhällelig resiliens som engagerar stora delar av samhället (i fortsättningen också *whole-of-society defence* eller ett samhällsomfattande försvar). Utöver ett stort politiskt intresse finns också en växande forskning om denna typ av organisationer och strategier, där modeller för totalförsvar och bredare samhälleligt engagemang studeras utifrån olika perspektiv på avskräckning, resiliens och samhällssäkerhet, civil-militär samverkan, folkförankring och försvarsvilja.[1] Till detta kommer frågor om exempelvis integrering och samverkan eller relationer mellan grupper i befintliga försvars-organisationer (ex. modeller för 'total force' eller 'whole force' i militärt försvar).[2] Internationella organisationer och allianser som EU och Nato arbetar också med strategier för samhällets involvering och har utformat rekommendationer och krav för medlemsstater när det gäller samhällelig beredskap och resiliens.[3]

Behovet av satsningar inom försvarsområdet påverkas också av förändrade relationer mellan stater, där framförallt USA:s förändrade roll – såväl i som utanför Nato – har lett till fler och fördjupade bi- och multilaterala samarbeten mellan övriga allierade. Denna studie tar sin utgångspunkt i utvecklingen av ett sådant samarbete, mer specifikt mellan Sverige och Kanada. För Sverige har utvecklingen sedan 2015 i mycket handlat om att återstarta totalförsvarsplanering och att återuppbygga och utveckla förmåga inom såväl civilt som militärt försvar, vilket sedan 2024 sker som medlem av försvarsalliansen Nato. För Kanada är utmaningarna i stor utsträckning formade av förändrade relationer med USA samt behovet av att snabbt bygga förmåga inom såväl militärt som civilt territoriellt

[1] För några exempel, se Rongved, G. F. (Ed.), (2025). *European Total Defence: Past, Present, and Future*. Routledge; Wither, J. K., 2020. Back to the future? Nordic Total Defence Concepts" *Defence Studies*, 20(1), 61–81; Pursiainen, C. H. (2026). A Research Agenda for Contemporary Total Defence: The Multilevel Governance Perspective. Journal on Baltic Security, 12(1), 135-176; Berndtsson, J., Kruck, A., & Weiss, M. (2026). Bringing society (back) in? Defence transformations across Europe in the *Zeitenwende*. *West European Politics*, 1–28; Berndtsson, J. 2025. 'Civilian-military Collaboration and the Re-invention of Swedish Total Defence', in Rongved, G. F. (ed.), European Total Defence: Past, Present, and Future (Routledge: Abingdon and New York), pp. 54-75; Alvinius, A., & Hedlund, E., 2024. A colossus on clay feet? Mechanisms of inertia in civil-military collaboration within the context of Swedish total defense. *Defence Studies*, 24(4), 601-623; Andžāns, M., & Sprūds, A. (2020a). Three-Decade Evolution of the Willingness to Defend One's Own Country: The Case of the Baltic States. *Lithuanian Annual Strategic Review*, 18(1), 195-220.

[2] Berndtsson, J.; Goldenberg, I. and S. von Hlatky (Eds.), 2023: *Total Defence Forces in the 21st Century*. McGill Queen's University Press: Montréal.

[3] Detta uttrycks bland annat i Natos s.k. 'Seven Baseline Requirements for National Resilience' och baseras på Nordatlantiska fördragets artikel 3. Se även EU:s CER-direktiv från 2022 (Critical Entities Resilience Directive, 2022/2557). För en diskussion om hur dessa initiativ kan förstås i relation till idéer om totalförsvar, se Hilde, P. S. (2025). NATO and total defence: A framework for national efforts. I Rongved (Red.), *European Total Defence*, s. 233–260; Larsson, O. (2026). *NATO's approach to the civil dimensions of war: From defense to resilience*. Palgrave Macmillan.

försvar samt att utveckla sina engagemang i att tillsammans med allierade bygga säkerhet i Arktis, i Europa, samt i den Indo-pacifiska regionen.

Det bilaterala partnerskapsavtalet mellan Sverige och Kanada från den 18 november 2025 är ett led i att fördjupa relationen mellan två länder som redan har många gemensamma intressen och värderingar.[4] Samarbetsavtalet omfattar på 5 pelare, varav delar av pelare 2 (Säkerhet, försvar och resiliens) och 3 (Arktiskt samarbete och Nord-Nord-relationer) är särskilt relevanta för den förevarande studien.

Syfte, frågeställningar och kunskapsbidrag

Syftet med studien är att bidra med konkreta förslag till framtida samarbeten och kunskapsutveckling inom tre övergripande och sammanlänkade områden som alla rör en bredare, samhällsomfattande syn på försvar och säkerhet: 1) totalförsvar (*whole-of-society defence*), 2) folkförankring och opinion, samt 3) inkludering av specifika grupper i försvarsarbete. Mer konkret söker studien belysa följande frågeställningar och därigenom identifiera områden för fortsatt forskning och samarbete:

1. Vad vet vi om övergripande utmaningar när det gäller utveckling av totalförsvarskoncept, specifikt vad gäller organisering, samverkan och styrning?
2. Vad vet vi om kunskapsläget när det gäller försvarsvilja (engagemang) och försvarsopinion i framförallt Sverige och Kanada?
3. Vad vet vi om utmaningar och möjligheter när det gäller inkludering av minoriteter och specifikt urfolksgrupper och deras kunskap i civilt och/eller militärt försvar?

Studien utgör en del i arbetet med att utveckla samarbete och kunskapsutveckling inom frågor som rör samhällssäkerhet, resiliens och totalförsvar. Studiens fokus på just Kanada och Sverige motiveras av det partnerskapsavtal som länderna ingått, men också på redan befintliga avtal mellan myndigheter (exempelvis MCF avtal med kanadensiska DRDC), gemensamma forskningsnätverk (exempelvis CSMS medverkan i det nystarade Civil-Military Relations Network [CMRN] vid Carleton University), samt förslag från tidigare forskning om fler jämförande studier på området. Studiens målsättning är således att bidra till en utveckling och precisering av detta samarbete och en kunskapsutveckling som gagnar båda länderna och deras institutioner och myndigheter, men också den typ av nätverks- och relationsbyggande utbyte som partnerskapsavtalet identifierar.

[4] Sveriges regering, 20 november 2025. 'Strategic Partnership between Canada and Sweden.' via: https://www.government.se/swedish-treaty-series/2025/11/strategic-partnership-between-canada-and-sweden/, åtkomst 13 februari 2026. Arbetet med implementering pågår, och styrgruppen för avtalet har mötts i juni 2026.

Det är viktigt att påpeka att det sedan i mars 2026 (alltså när studien påbörjades) lanserats en rad olika nya samarbeten och projekt i båda länder inom områden rör civilt försvar, Arktisk säkerhet med mera. Detta är förstås en mycket positiv utveckling och vittnar om ett partnerskap där många aktörer ser möjligheter till kunskapsutbyte och framtida samarbete. Några av dessa projekt beskrivs eller refereras till kort nedan, och rapporten bidrar därutöver med förslag till teman och frågeställningar för fortsatt och fördjupat samarbete.

Metod och material

Studien kan liknas vid en för- eller pilotstudie och baseras på en översikt av befintlig internationell kunskap (publicerad forskning och rapporter), offentliga dokument (policyer, regelverk, utredningar etc.) och insamling av ny information och iakttagelser genom informella samtal. Dessa samtal har genomförts främst i Kanada och med personer inom forskning eller myndigheter med expertkunskap kring någon av frågorna eller kring olika myndigheters eller organisationers arbete (se Bilaga 1 för översikt). Metodologiskt kan studien i huvudsak liknas vid en explorativ kunskapsöversikt med ett uttalat syfte att identifiera frågor för samarbete, utbyte och fortsatt kunskaps- och policyutveckling.

Som ett första led i studien genomfördes ett rundabordssamtal i samband med Generaldirektören MCF Mikael Frisells besök i Ottawa i slutet av mars 2026. Syftet med samtalet var dels att bygga personliga kontakter med relevanta partners, men också att ringa in relevanta fokusområden och frågor för såväl denna studie samt annat arbete inom samhälls- och beteendevetenskaplig försvarsforskning och utbyten mellan myndigheter. Därefter följde insamling av offentligt tillgängligt material samt ytterligare underlag i form av publicerad forskning, policydokument och rapporter. Hänvisningar till källor som använts samt vissa kompletterande resonemang finns fotnoterna. Dessa är relativt omfattande och tänkta som en hjälp för den som vill läsa vidare. För vetenskapliga arbeten och rapporter anges den fullständiga referensen första gången den används, därefter i kortform. Samtliga länkar i rapporten är verifierade den 10 oktober 2026.

Disposition

Rapporten är organiserad enligt följande: följande avsnitt (Kunskapsläge, iakttagelser och utvecklingsområden) är indelat i tre underavsnitt. Vart och ett av dessa sammanfattar viktiga sakförhållanden samt forskning, analyser och observationer i relation till de tre frågorna om övergripande utmaningar, försvarsvilja och engagemang, samt inkludering av minoriteter och urfolksgrupper. Därefter följer studiens huvudsakliga rekommendationer. Dessa omfattar områden och övergripande frågor och teman för framtida forskning, tänkbara former för forskningsfinansiering, samt andra former av utbyten och samverkan i linje med det strategiska partnerskapsavtalet.

Tematiska iakttagelser och kunskapsbehov

Denna del inleds med övergripande strukturella aspekter för att därefter diskutera frågor om försvarsvilja och opinion och slutligen frågor om inkludering. Observationer, beskrivningar och tolkningar bygger både på tidigare forskning, utredningar och rapporter, samt en rad informella samtal med centralt placerade personer i Kanada och Sverige. Här ska också framhållas de rundabordssamtal och seminarier som ingått som en del i studiens insamling av information och underlag (se diskussion av material ovan samt Bilaga 2). Dessa har bidragit med viktiga insikter om skillnader och likheter mellan Sverige och Kanada när det gäller förutsättningar för, och utmaningar med, att organisera modeller för samhällsomfattande försvar.

Övergripande utmaningar: organisering, samverkan och styrning

Som tidigare studier tydligt visat finns en rad utmaningar med att utforma strukturer och processer för totalförsvar eller *whole-of-society*-modeller, inte minst när det gäller reglering, ansvarsfördelning och samverkan mellan olika nivåer och över sektorsgränser. Även i system som har utvecklats under en längre tid (som i Sverige eller Finland) finns utmaningar kopplade till organisation, decentralisering och ansvar.[5]

När det gäller den befintliga forskningen om totalförsvar har frågor om styrning (governance) identifierats som en av de enskilt viktigaste utmaningarna och ett av de områden vi behöver mer kunskap inom.[6] Detta kan gälla frågor om ansvar och beslutsmandat på olika nivåer, hur styrning och beslut underkastas (eller undantas från) demokratisk översyn, eller hur transparens och öppenhet påverkas av att en ökad mängd aktiviteter och institutioner och inkluderas i försvars- och säkerhetsrelaterat arbete.

Utmaningar med roller, ansvarsområden, geografisk indelning och utmaningar i ledning och styrning i det svenska totalförsvaret har också observerats i utvärderingar av totalförsvaret, genomförda av exempelvis Myndigheten för totalförsvarsanalys och av Riksrevisionen.[7] Givet totalförsvarets komplexitet samt genomförandet av en omfattande

[5] Rongved, *European Total Defence;* Roelsgaard Obling, A., Berndtsson, J., & Gilje Østensen, Å. (2026). Conceptualising total defence: inter-organisational structures in a comparative perspective. *European Security*, 1–22; Sederholm, T., Rannikko, R., & Salo, M. (2025). Total Defence Model at the Heart of Finland's National Defence and Resilience. I G. Forfang Rongved (Red.), *European Total Defence: Past, Present and Future*, s. 115–134.

[6] Pursiainen, A Research Agenda for Contemporary Total Defence. Se också Angstrom, J., & Ljungkvist, K. (2024). Unpacking the varying strategic logics of total defence. Journal of Strategic Studies, 47(4), 498–522; Wrange, J. (2022). Entangled security logics: from the decision-makers' discourses to the decision-takers' interpretations of civil defence. *European Security*, *31*(4), 576–596.

[7] Myndigheten för totalförsvarsanalys (MFTA). (2025a). Möjligheter och utmaningar med ny struktur; MTFA (2025b). Ett tydligare totalförsvar. Förslag för utvecklad styrning, planering och uppföljning 2025–2030; Riksrevisionen. (2025). *Den statliga styrningen av det civila försvarets uppbyggnad* (RiR 2025:4). https://www.riksrevisionen.se/download/18.4a8457aa19545fdf8e52aa3c/1741607621052/RiR-2025-4-rapport.pdf, åtkomst 29 september 2026.

strukturreform av krisberedskap och civilt försvar så sent som 2022[8] är detta knappast förvånande, men visar dels att det finns många områden där vi behöver mer kunskap, dels att återtagande och implementering av totalförsvarsförmåga tar tid.

Utöver detta inkluderar övergripande utmaningar också den grundläggande utformningen av systemet (organisation och design) och formuleringen av övergripande (politiska och strategiska) målsättningar. Totalförsvar och liknande koncept skiljer sig åt mellan länder och det finns ingen allmänt överenskommen definition. I sin studie av nordiska modeller har James K. Wither dock definierat totalförsvar som

> a whole of society approach to national security intended to deter a potential enemy by raising the cost of aggression and lowering the chances of its success. [...] In addition to the armed forces, it involves institutionalized collaboration between government ministries, civic organizations, the private sector, and the general public. As the current threat environment includes both military and non-military challenges and the lines between war and peace have become blurred, an integrated whole of society approach to security is even more important than during the Cold War.[9]

Totalförsvar är alltså i grunden ett samhällsomfattande system vars styrka finns i kombinationen av det civila och det militära försvaret. Det är i grunden ett kollaborativt system. Målet med totalförsvar är att avskräcka och ytterst bekämpa en potentiell angripare genom en mobilisering av samhällets samlade resurser för att stödja försvaret. Historiskt sett var totalförsvar ett sätt för mindre stater att försvara sig mot väsentligt starkare motståndare. I dag är fler länder intresserade av dessa lösningar och system, inte minst då gränsöverskridande och icke konventionella hot skapar ökat behov av att engagera större delar av samhället i försvarsarbete och att skapa strukturer och förutsättningar för att samhället ska kunna fungera och återhämta sig snabbt, även under stor press.

Kriget i Ukraina fortsätter att understryka vikten av ett motståndskraftigt och uthålligt samhälle. Aktörerna som utgör totalförsvaret är sammanlänkade i mer eller mindre formella strukturer och nätverk som spänner över alla nivåer, från den lokala till det internationella. Det följer av detta att frågor om *samarbete*, *samordning* och *samverkan* över sektoriella, organisatoriska och professionella gränser är av avgörande betydelse. Forskning om det ”nya” svenska totalförsvaret har tydligt visat att samverkan och gemensamt handlande och planering, inte minst över civil-militära organisationsgränser,

[8] Se exempelvis: https://www.mcf.se/sv/amnesomraden/beredskap-for-kris-och-krig/beredskapssystemet/det-civila-beredskapssystemet/strukturreform-av-krisberedskap-och-civilt-forsvar/, åtkomst 15 september 2026.
[9] Wither, J. K., (2020). Back to the future? Nordic Total Defence Concepts. *Defence Studies*, 20(1), 61–81, s. 62.

är utmanande och kräver såväl strukturella förutsättningar som praktisk övning, liksom fungerande relationer, förtroende och tillit mellan organisationer och personal.[10]

De strukturella faktorer som formar organisationsöverskridande samverkan omfattar bland annat: nivån av formalisering (i form av lagar, regler, explicita målsättningar, etc.), graden av centralisering (ex. huruvida styrning och beslutsfattande sker lokalt eller centralt), samt graden av komplexitet (antal organisationer och aktörer samt mängden frågor eller problem som samverkansstrukturen är tänkt att hantera).[11] Det är viktigt att understryka att även om vi har generell förståelse för faktorer som kan påverka samverkan (exempelvis förtroende och tillit eller frågor om roll- och ansvarsfördelning) så skiljer sig förutsättningarna för samverkan åt, såväl inom olika samhällssektorer som mellan olika system för total- eller samhällsomfattande försvar.

Dessutom varierar systemen i termer av övergripande politiska målsättningar och strategier, alltså vilka utmaningar (eller hot) som totalförsvaret ska hantera. Det svenska totalförsvarskonceptet är i strikt juridisk mening ”krigsförberedande”, medan andra länder har valt att designa system som är tänkta hantera hela skalan av kriser och hot i såväl fred som krig (ibland kallat allriskperspektiv).[12] Många länder inom EU och Nato har inget motsvarande koncept, eller har relativt nyligen – och inte minst efter Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina 2022 – inlett diskussioner om att utforma civilt och militärt försvar som involverar en större del av samhället. Tyskland, Storbritannien, Kanada och Polen är några exempel på länder där dessa diskussioner förs. I denna process har länder med mer etablerade system – som exempelvis Finland eller Sverige – blivit viktiga källor till inspiration.[13]

I Kanada pågår sedan en tid tillbaka arbete inom flera områden och på olika politiska nivåer med att utforma modeller för både försvar och krishantering som bygger på idéer om att involvera fler delar och nivåer av samhället. Regeringen, departement och federala institutioner som Public Safety Canada (PSC) är tydliga med behovet av integrerade *whole-of-society*- och *whole-of-government*-strategier i arbetet med att utveckla arbete inom nationell säkerhet och krishantering.[14] Detsamma gäller myndigheter som Defence

---

[10] Se exempelvis Roelsgaard Obling et al, Conceptualising total defence; Victor Tillberg, L., Berndtsson, J. and Tillberg, P. (2025) ‘Navigating Collaboration: Understanding Civil-Military Interactions in Swedish Total Defence From a Security Network Perspective’, *Scandinavian Journal of Military Studies*, 8(1), p. 40–56.; Alvinius, A., & Hedlund, E. (2024). A colossus on clay feet? Mechanisms of inertia in civil-military collaboration within the context of Swedish total defense. *Defence Studies*, *24*(4), 601–623; Deiaco, H., (2024). *Rethinking civil-military collaboration: A Relational Practice Approach to Total Defence in Sweden*. Swedish National Defence University. PhD Thesis.

[11] Roelsgaard Obling et al, Conceptualising total defence, s. 5-6.

[12] Rongved, *European Total Defence*.

[13] Berndtsson et al., Bringing society (back) in?

[14] Se exempelvis Public Safety Canada, 2019. Emergency Management Strategy for Canada: Toward a Resilient 2030 https://www.publicsafety.gc.ca/cnt/rsrcs/pblctns/mrgncy-mngmnt-strtgy/index-en.aspx, åtkomst 25 augusti 2026; Public Safety Canada, 2026. Disaster Risk Reduction Data Strategy https://www.publicsafety.gc.ca/cnt/rsrcs/pblctns/dsstr-rsk-rdctn-dt-strtgy-2026/index-en.aspx, åtkomst 25 augusti 2026; Public Safety Canada, Internal Audit of the National Risk Profile:

Research and Development Canada (DRDC), där man bland annat inom ramen för Centre for Security Science (CSS) är i uppstarsfasen med flera projekt inom civil beredskap och samhällelig resiliens.[15]

Liknande arbete med att utveckla nya former för civilt försvar, beredskap och krishantering pågår också på provins- och territorienivå. Det planeras exempelvis forskningsprojekt för att studera former för civilt försvar, krishantering och samverkan i Quebec City, där forskare som bland andra Anessa Kimball och Stéphane Roussel arbetar med att utveckla projekt och scenario-baserade övningar för civilt försvar. Detta arbete involverar också Resilient City Lab vid ENAP (École nationale d'administration publique) och forskningsnoden om reserver vid RMC (Royal Military College) St. Jean. En doktorand från projektet deltog vid planeringsmöten inför den internationella övningen Polaris 2027, så här finns redan etablerade kontakter att bygga vidare på.[16]

En viktig observation i detta sammanhang är att ett kanadensiskt försvarskoncept som involverar hela samhället inte kan eller bör utformas som en kopia av den svenska eller nordiska totalförsvarsmodeller; det system som nu byggs upp behöver ta hänsyn till landets geografiska, politiska, sociala, juridiska och historiska förutsättningar.[17] Det behövs vidare ett fungerande (och juridiskt robust) system för att hantera fördelning av ansvar och resurser mellan den federala nivån, provinser och territorier, näringsliv, civilsamhälle och befolkning. Detta var ett viktigt och återkommande tema under rundabordssamtalet vid det svenska residenset i Ottawa den 26 mars 2026; flera deltagare observerade att frågor om ansvar och mandat i många stycken är oklara, samt att det finns områden där ansvarsfördelningen mellan federal-, provins- och territorienivå i frågor som rör civilt försvar och krishantering är oklar.

Även om skillnaderna mellan länderna är många och viktiga så ska dessa inte heller överdrivas; som denna rapport visar finns en rad frågor och teman där man kan hämta inspiration från varandra och arbeta med gemensam forskning och utveckling. Sverige och Kanada är också allierade, så arbetet med att bygga civil beredskap och resiliens är också del av arbetet med att implementera Natos s.k. sju civila förmågekrav (Seven Baseline Requirements, se vidare not. 3 ovan).

En annan viktig iakttagelse när det gäller Kanada är att samverkan över sektors- och myndighetsgränser – grundläggande för totalförsvar och liknande system – försvåras

---

https://www.publicsafety.gc.ca/cnt/rsrcs/pblctns/2024-ntrnl-dt-nrp/index-en.aspx#b08, åtkomst 31 augusti 2026.

[15] Personlig kommunikation, Michael Hosken DRDC/CSS, 26 maj och 21 september 2026. CSS arbetar också tillsammans med Public Safety Canada (PSC), bland annat med att koordinera FoU-programmet *Canadian Safety and Security Programme*, samt med krisberedskap och hantering i samverkan med lokalsamhällen och urfolksgrupper i norra Kanada.

[16] Personligt samtal, 27 maj 2026 och 31 augusti 2026.

[17] Berndtsson, J. (2026, May 20). *Adapt or adopt? Canada, Sweden, and whole-of-society defence*. CDA Institute. https://cdainstitute.ca/adapt-or-adopt-canada-sweden-and-whole-of-society-defence/, åtkomst 25 augusti 2026.

genom att det nuvarande systemet i många stycken uppfattas baserat på organisatoriska och juridiska ”stuprör” (ett s.k. *siloed system*).[18] Utöver behovet av en sammanhållen nationell strategi så behöver ett kanadensiskt system anpassas till politisk-administrativa strukturer på olika samhällsnivåer och över sektorsgränser. Här finns (precis som i alla länder med ett liknande system) uppenbara utmaningar att skapa tydlighet i reglering och ansvar när det gäller olika aktörers roller, från den lokala till den nationella nivån, och från den statliga till den privata sektorn. Fortsatta dialoger över nationsgränser, liksom utbyten, gemensamma övningar och forskning kan identifiera både utmaningar och möjliga lösningar när det gäller att utveckla strukturer och processer.

Samtidigt är många studier och rapporter ense om att vägen framåt för Kanada är en integrerad modell som baseras på samverkan över sektoriella och organisatoriska gränser (civil-militär, offentlig-privat etc.), både för att utveckla krishanteringsförmågan och det nationella försvaret, för att öka motståndskraft och resiliens i samhället, samt för att möta hybrida hot och gråzonsaktiviteter.[19] Studier framhåller behovet av starkare lokal och regional beredskap, utbildning och medborgarengagemang samt tätare civil-militär samverkan, samtidigt som belastningen på det militära försvaret (Canadian Armed Forces, CAF) vid civila kriser bör minska.[20] I sin rapport om resiliens och avskräckning efterlyser Gizewski och Rostek exempelvis en sammanhållen kanadensisk nationell säkerhetsstrategi, utbildningsinsatser och särskilda ”*resilience specialists*” och ser även militära reserver som en möjlig brygga mellan försvarsmakten och lokalsamhällena.[21]

Det finns även mer konkreta förslag till organisatoriska modeller baserade på eller inspirerade av det svenska och/eller det finska systemet för totalförsvar eller ”*comprehensive security*”. I en analys baserad på jämförelser med nordiska modeller argumenterar exempelvis studenter vid University of Toronto (Scarborough) för utvecklingen av ett kanadensiskt system baserat på tre pelare: industriell integrering, stärkt krishantering på provins- och territorienivå, samt ökad motståndskraft på lokal- och hushållsnivå.

När det gäller näringslivet förordar studien ett bredare grepp där man utöver försvarsindustrin också involverar samhällskritiska sektorer i den nationella planeringen och beredskapen.[22] Även om Kanada befinner sig i ett annat skede av utveckling så delar man frågor om näringslivets roll i totalförsvaret (eller motsvarande) med många andra

[18] Rundabordssamtal, Ottawa, 26 mars 2026.
[19] Se exempelvis: Arrocha, G. G., Pathan, Z., Pelchat, T., & Szego, I. J. (2026). Building Whole-of-Society Resilience in Canada: Harnessing Multisectoral Solutions to Future Challenges. *International Journal: Canada's Journal of Global Policy Analysis*, *81*(2), 265-287. Se även: Ahmad, A. (2026). Stronger Alone? Canadian Homeland Defence Amid Great Power Competition. *International Journal: Canada's Journal of Global Policy Analysis*, *81*(2), 243-264.
[20] Arrocha et al, Building Whole-of-Society Resilience in Canada.
[21] Rostek, M. A., & Gizewski, P. (2024). *Deterrence through whole-of-society resilience – Meeting the challenge of hybrid threats in the grey zone* (Research Report). Centre for International and Defence Policy (CIDP), Queen's University.
[22] Arrocha et al. Building Whole-of-Society Resilience in Canada.

länder, inklusive Sverige och övriga nordiska länder.[23] Det är uppenbart att näringslivet spelar en helt avgörande roll för utveckling, beredskap, lagerhållning, produktion, expertkunskap och innovation, men också att detta reser frågor om incitament, reglering, konkurrens, intressen och inflytande, styrning, ansvar och demokratisk översyn, för att nämna några.[24] Sverige och Finland erbjuder exempel på strukturer för samverkan mellan offentliga och privata aktörer, exempelvis genom näringslivs- och eller företagsråd, eller i form av vägledningar för företagens egen beredskap och planering.[25] Samtidigt pågår diskussioner i Kanada om implementeringen av exempelvis den nya (2026) *Defence Industrial Strategy* och hur privata företag kan involveras i bredare försvars- och beredskapsarbete.[26] När det gäller näringslivets roll är det uppenbart att det finns många frågor som behöver utredas vidare och som inbjuder till både jämförande studier, erfarenhetsutbyten och vidare samarbeten.

Vi vet från tidigare forskning om totalförsvar och likande komplexa system att dessa tar lång tid att bygga upp eller att återuppbygga. Som Annukka Ylivaara vid den finska Säkerhetskommittén påpekade i en diskussion om ett framtida totalförsvarsliknande koncept för Kanada är frågor om reglering, ansvarsfördelning och institutionalisering av samarbeten och samverkan grundläggande.[27] Till frågor om övergripande strukturer och samverkansutmaningar kommer givetvis också frågan om rekrytering och lagliga krav på medborgare.

Många stater som har totalförsvarssystem har också olika former av lagar och regler som gör det möjligt att göra individer förpliktade att delta i försvaret under en längre eller kortare tid. Allmän eller selektiv värnplikt är varianter av tvingande rekrytering till det militära försvaret. I Sverige finns lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt som omfattar alla medborgare och andra bosatta i Sverige mellan 16 och 70 år och som inkluderar värnplikt, civilplikt och allmän tjänsteplikt. I kontrast bygger Kanadas försvar (militärt som civilt) och krisberedskap nästan uteslutande på frivilligt engagemang.[28] Detta reser

---

[23] Detta framkom också tydligt vid 2026 års *Oscarsborg Symposium* som arrangerades av PRIO den 1-2 oktober och som fokuserade på just näringslivets roll i samhällsomfattande försvarsmodeller och nordiskt samarbete.

[24] Som påpekades vid rundabordssamtalet om Arktisk säkerhet vid Kanadas ambassad i september 2026 är de olika pelarna under det strategiska partnerskapsavtalet tydligt sammanlänkade och det finns goda förutsättningar också för företag att utbyta erfarenheter och kunskap kring exempelvis beredskapsplanering.

[25] Se MCF, Beredskap för företag: https://www.mcf.se/sv/amnesomraden/beredskap-for-kris-och-krig/beredskap-for-aktorer/beredskap-for-foretag/, åtkomst 25 augusti 2026.

[26] Se ovan, samt Department of National Defence. (2026). *Canada's defence industrial strategy*. Government of Canada. https://www.canada.ca/content/dam/dnd-mdn/documents/reports/industrial-strategy/defence-industrial-strategy-update-en.pdf, åtkomst 29 september 2026.

[27] Panelsamtal vid *Ottawa Conference on Defence and Security*: https://cdainstitute.ca/events/ottawa-conference-march-4th-5th-2026/, åtkomst 1 september 2026. Samma poäng gjordes också av flera medverkande vid rundabordssamtalet i Ottawa 26 mars 2026.

[28] Det finns federal lagstiftning som aktiveras i samband med nationella kriser, exempelvis *Emergencies Act*, https://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/e-4.5/FullText.html, åtkomst 31 augusti 2026. Liknande lagstiftning finns på provinsnivå, där det primära ansvaret för krishantering ligger.

givetvis frågor om hur man kan arbeta för att öka rekrytering till och engagemang både det militära och civila försvaret och hur ett robust och hållbart *whole-of-society*-system kan byggas på frivillighet (se vidare nästa avsnitt).

Sammantaget visar genomgången av övergripande utmaningar att det finns goda förutsättningar för ett fördjupat ömsesidigt lärande kring hur *whole-of-society*-modeller för försvar, krisberedskap och samhällelig resiliens kan utformas och omsättas i praktiken. Sveriges erfarenheter visar värdet av etablerade strukturer för civil-militär och offentlig-privat samverkan, men också att institutionell mognad (eller erfarenhet av totalförsvarsarbete) inte undanröjer problem med styrning, ansvarsfördelning, decentralisering och samordning. Kanada illustrerar samtidigt hur sådana modeller måste anpassas till specifika politiska, geografiska och institutionella förutsättningar, inte minst när det gäller relationer och ansvarsfördelning mellan federal, provinsiell, territoriell och lokal nivå.

För såväl forskning som policyutveckling pekar detta mot behovet av jämförande studier av hur mandat, resurser och ansvar kan fördelas utan att skapa organisatoriska stuprör, hur varaktig samverkan och förtroende kan byggas mellan civila, militära, offentliga och privata aktörer samt hur näringslivet och andra samhällskritiska aktörer kan integreras i beredskapsplanering med bibehållen transparens, ansvarsutkrävande och demokratisk översyn. Gemensamma scenariobaserade övningar, studier i form av exempelvis följeforskning eller deltagande observation och systematiska jämförelser kan fungera både som verktyg för gemensamt lärande och som grund för fortsatt kunskapsutveckling.

En särskilt viktig fråga gäller samtidigt förhållandet mellan institutionell utformning och medborgarnas faktiska deltagande: Sverige kombinerar frivilligt engagemang med lagstadgade skyldigheter inom totalförsvaret, medan Kanada i betydligt högre grad och traditionellt bygger sitt försvar på frivillighet. Därmed aktualiseras en mer grundläggande fråga som organisatoriska modeller i sig inte kan besvara: i vilken utsträckning finns det folkligt stöd för ett bredare samhällsengagemang i (det civila och militära) försvaret? Den frågan för oss vidare från totalförsvarets institutionella strukturer till nästa centrala område – försvarsvilja och opinion.

Försvarsvilja, förtroende och opinion i totalförsvaret

Befolkningens vilja att bidra till landets försvar vid kris eller krig – det som ofta benämns försvarsvilja – är en central förutsättning för totalförsvar och andra modeller som bygger på ett brett samhälleligt deltagande. Lika betydelsefulla är det folkliga stödet för politiska beslut och inriktningar inom försvars- och säkerhetspolitiken samt förtroendet för de institutioner som har till uppgift att skydda samhället. Mot denna bakgrund är det naturligt att frågor om försvarsvilja, gemensamt ansvar och folkförankring intar en central plats såväl i den politiska kommunikationen som i myndigheters arbete med att stärka samhällets beredskap och motståndskraft.

Vidare är dessa system beroende av aktivt deltagande hos befolkningen, både i händelse av kris eller krig, men också i fredstid, exempelvis genom att följa föreskrifter och råd om ”hemberedskap”[29], eller genom engagemang i frivilliga försvarsorganisationer (FFO), Hemvärn eller motsvarande.[30] Det följer av detta resonemang att vi behöver följa utvecklingen av försvarsvilja och frågor om förtroende, engagemang och folkförankring kontinuerligt för att se vilket stöd och vilken legitimitet olika delar av totalförsvaret har, hur det förändras över tid, vilka faktorer som påverkar uppfattningar, hur vi kan bygga beredskaps- eller totalförsvarskultur i olika delar av samhället eller i olika politiska och sociala kontexter.[31] Samtidigt väcker detta frågor om vad som egentligen avses med försvarsvilja, hur fenomenet kan avgränsas och på vilka sätt det kan undersökas och analyseras i olika sammanhang.

Forskningen är inte ense om hur försvarsvilja ska förstås, och det finns en rad definitioner och möjliga ingångar för att studera och analysera detta fenomen. Mätningar av försvarsvilja på befolkningsnivå i Sverige har pågått sedan 1950-talet och har ofta tagit formen av enkätstudier där respondenter ombetts ta ställning till olika scenarion, som exempelvis:

a) Om det blev krig, skulle du vara villig att kämpa för ditt land?[32]

b) Antag att Sverige utsätts för ett militärt angrepp. Tycker du att vi bör göra väpnat motstånd även om utgången för oss verkar oviss?[33]

c) I händelse av krig i Sverige, hur troligt är det att du personligen skulle engagera dig i [det militära eller civila] försvaret?[34]

Studier som använt denna typ av frågor visar hur vissa aspekter av försvarsviljan utvecklas över tid, samt att förändringar ofta samvarierar med socioekonomiska faktorer, värderingar och förändringar när det gäller upplevda hot. Samtidigt ger de begränsad insikt i hur individer faktiskt skulle reagera eller agera vid allvarlig kris eller krig. Studier har också indikerat att försvarsviljan minskat i utvecklade samhällen,[35] men senare data tyder

[29] Se exempelvis Myndigheten för civilt försvar, MFC: https://www.mcf.se/sv/rad-till-privatpersoner/hemberedskap---preppa-for-en-vecka/grunder-i-hemberedskap/, åtkomst 30 september 2026.
[30] Berndtsson, J., & Friede, A. M. (2025). *Aktiv försvarsvilja - Om frivilliga försvarsorganisationer och motivation i det svenska totalförsvaret*. Myndigheten för psykologiskt försvar (MPF).
[31] Vikten av ett ”whole-of-society mindset” har understryktits av flera deltagare i de olika rundabordssamtalen som en viktig grund för att bygga förankring och legitimitet för idén om försvar som ett gemensamt ansvar.
[32] Inglehart, R. F., Puranen, B., & Welzel, C. (2015). Declining willingness to fight for one’s country: The individual-level basis of the long peace. *Journal of Peace Research*, *52*(4), 418–434.; Sorg, A., Wagner, W., & Onderco, M. (2025). Fighting for their country: How proximate conflict shapes citizens’ attitudes. *European Journal of International Security*. E-pub ahead of print.
[33] Myndigheten för psykologiskt försvar, MPF, och Attityd i Karlstad AB (2025). Opinioner 2024.
[34] Berndtsson, Joakim, Bjereld, Ulf & Ydén, Karl (2025). Mellan krig och fred? Sverige, svenskarna och försvaret. I Björn Rönnerstrand, Anders Carlander, Patrik Öhberg & Annika Bergström (Red.), *I rörelse.* SOM-institutet vid Göteborgs universitet, sid. 131-143.
[35] Inglehart et al., Declining willingness.

på en ”avtagande nedgång”, där viljan ökar när människor upplever konkreta hot i närområdet.[36] Rysslands annektering av Krim 2014 och den fullskaliga invasionen av Ukraina 2022 har spelat viss roll för utvecklingen av försvarsviljan i Sverige och andra länder.[37] Forskning i Sverige har samtidigt visat att försvarsviljan är relativt stabil över tid, men att bland annat kön, tillit och politiska värderingar påverkar nivån av självrapporterad försvarsvilja.[38] Enligt Wedebrand och Jonsson vid FOI[39] kan vi skilja på tre huvudsakliga typer av försvarsvilja:

1. Individuell försvarsvilja: viljan att själv delta i försvaret (jfr första och tredje scenariot ovan).
2. Kollektiv försvarsvilja: tron på att landet som helhet bör försvara sig (jfr andra scenariot ovan).
3. Stödjande försvarsvilja: positiva attityder till t.ex. höjda försvarsanslag och hemberedskap.

Detta är en användbar uppdelning som visar mångtydigheten i begreppet. För att komplettera dessa har även begreppet *aktiv försvarsvilja* lanserats – alltså försvarsvilja uttryckt i handling snarare än ställningstagande till ett hypotetiskt scenario som i många fall ligger långt ifrån individers vardag och föreställningsvärld.[40] Detta innebär att exempelvis engagemang i frivilliga försvarsorganisationer eller andra delar av det civila eller militära försvaret kan ses som ett uttryck för (individuell och aktiv) försvarsvilja genom konkret handling och engagemang. Idén om försvarsvilja är nära kopplad till tanken om totalförsvar då det bygger på en mobilisering av stora delar av befolkningen.

Som framgår ovan är försvarsvilja ett komplext begrepp. Samtidigt är det en central del av försvarskoncept som omfattar stora delar av samhället och som i sin tur bygger på ett gemensamt ansvar för försvar och säkerhet. I länder som Kanada, där det inte finns någon tradition av totalförsvar eller liknande koncept och där försvaret i stor utsträckning

[36] Sorg et al., Fighting for their country.
[37] I opinionsforskning talar man ofta om fenomen som ”rally round the flag” eller ”exogeneous shocks” där allvarliga händelser eller förlopp påverkar individers uppfattningar om exempelvis försvar. Se exempelvis Baum, M. A. (2002). The Constituent Foundations of the Rally-Round-the-Flag Phenomenon. *International Studies Quarterly*, *46*(2), 263–298; Widmaier, W. W., Blyth, M., & Seabrooke, L. (2007). Exogenous Shocks or Endogenous Constructions? The Meanings of Wars and Crises. *International Studies Quarterly*, *51*(4), 747–759.
[38] Se exempelvis Persson, T., & Widmalm, S. (2024). Upon entering NATO: explaining defence willingness among Swedes. *European Security*, *33*(4), 1–21; Persson, T., & Widmalm, S. (2023). Upon entering NATO: explaining defence willingness among Swedes. *European Security*, *33*(4), 1–21; Andersson, H. & Wedebrand, C. (2024). Försvarsvilja och gemenskap – om betydelsen av förtroende och demokrati för försvarsviljan. Totalförsvarets forskningsinstitut, FOI. FOI-R--5608--SE; Sundberg, R., & Gustavsson, G. (2025). Defending the national identity: exploring the links between a multidimensional national identity concept and the willingness to defend one’s country. *European Security*, 1–21; även Riikonen, R., & Kaarkoski, M. (2026). Identification with NATO Fosters Collective Defence Efficacy Beliefs and Willingness to Participate in National and Collective Defence. *Scandinavian Journal of Military Studies*, *9*(1), 539–555.
[39] Wedebrand, C., & Jonsson, D. K. (2021). *Försvarsvilja i teori och praktik: Om försvarsviljan betydelse*. FOI-R--5155--SE.
[40] Berndtsson & Friede, *Aktiv försvarsvilja*.

baseras på frivillighet är en av utmaningarna att förändra synen på försvar och säkerhet som en gemensam angelägenhet för hela samhället.

För att kartlägga och utveckla detta kan det vara viktigt med ett bredare perspektiv och istället tala om aspekter av det som Jarkko Kosonen har kallat ”den individuella försvarsrelationen”. Denna relation omfattar försvarsrelaterade attityder, förtroende, kompetens och upplevd handlingsförmåga.[41] Modellen kan användas för att mäta, analysera och jämföra hur relationer mellan individer (eller grupper) och det civila och militära försvaret ser ut i olika länder (som Sverige och Kanada), vad detta betyder för engagemang och deltagande, och hur dessa relationer utvecklas över tid.

När det gäller bredare frågor om försvarsopinion och institutionsförtroende finns en rad frågor av hög relevans för utvecklingen av totalförsvar och liknande system. Det finns en stor forskningslitteratur om dessa frågor som vi inte kommer att gå in på här, men ett par exempel på pågående projekt och resultat tjänar som en ingång till vidare diskussioner av kunskapsutveckling i samarbetet mellan Sverige och Kanada.

I Sverige finns en rad undersökningar av försvars- och säkerhetspolitisk opinion liksom om frågor om institutionsförtroende. I samarbete med SOM-institutet vid Göteborgs universitet har vi inom CSMS mätt inställningen till (främst det militära) försvaret och olika försvarspolitiska frågor och beslut under cirka 15 års tid.[42] I den senaste undersökningen (2025) visar vi bland annat att förtroendet för försvaret är rekordhögt för närvarande och att det har ökat successivt sedan omkring 2016. I studien diskuterar vi också kända faktorer som påverkar institutionsförtroende, som institutionens eller organisationens upplevda betydelse, dess förmåga att dess förmåga att fullfölja sitt uppdrag i överensstämmelse med samhälleliga värderingar och normer, och i vilken utsträckning människor har erfarenhet eller personlig anknytning till institutionen. Vi visar slutligen hur förtroendet förändrats över tid och hur det varierar mellan olika grupper i samhället baserat på exempelvis kön, ålder, utbildningsnivå och inkomst.[43]

Även i Kanada finns ett antal studier av förtroende, deltagande och försvarsvilja. Ett exempel är undersökningar vid University of Calgary, genomförd i samarbete med Nanos Research och i samarbete med forskare inom *Canadian Defence and Security Network*, CDSN.[44] Denna undersökning mäter visserligen inte försvarsvilja i konventionell

---

[41] Kosonen, J. E. O. (2026). Beyond willingness to fight: The individual’s defense relationship theory as a comprehensive framework for citizen commitment to national defense and security—A review article. *Journal of Advanced Military Studies*, *17*(1), pp. 136–156.

[42] Detta samarbete har varit möjlig genom forskningsprojekt finansierade av Försvarsmaktens FoT-område Militär Profession och har genomförts i samarbete med Stiftelsen IMIT och Centrum för studier av militär och samhälle, CSMS (www.csms.se).

[43] Berndtsson, J., Blomqvist Mickelsson, T., & Victor Tillberg, L. (2026). När horisonten mörknar klarnar stödet. I U. Andersson, P. Öhberg, C. Eriksson & H. Oscarsson (Red.), *Mot en tid som flytt* (SOM-rapport nr 85). SOM-institutet, Göteborgs universitet, s. 157-167.

[44] För 2025 års undersökning, se: https://nanos.co/wp-content/uploads/2026/01/2025-2619-uCalgary-W2-Populated-Report-1.pdf, åtkomst 1 september 2026.

bemärkelse, men visar att en majoritet av kanadensarna skulle vara villiga att arbeta för det civila försvaret, medan omkring 19 % anger att de skulle kunna tänka sig att arbeta deltid för det militära försvaret. Andra studier verkar bekräfta att försvarsviljan i Kanada är relativt hög.[45]

Forskning har också visat att förtroendet för försvaret i Kanada är relativt högt, även om det undermineras av senare års skandaler med utbredda sexuella trakasserier och diskriminering och en uppfattad oförmåga hos organisationen att hantera och förändra en destruktiv kultur.[46] När det gäller frågor om deltagande i försvarsarbete finns det andra undersökningar som indikerar att det finns stöd för politiska förslag som att införa någon form av obligatorisk tjänstgöring för unga (*national service*), så länge denna inte är för det militära försvaret.[47] Ett ytterligare förslag som rör uppbyggnaden av ett *whole-of-society*-system i Kanada är planen att utöka den militära reserven från 30 000 till 100 000 samt att skapa en civilförsvarskår om 300 000 frivilliga för framförallt nationell krishantering.[48]

Slutligen, vid *Centre for Security Science* (CSS) vid DRDC pågår också planering för ett framtida forskningsprogram som syftar att undersöka utmaningar och möjligheter med ett system för ”national volunteer civil protection service” i Kanada, baserat bland annat på jämförelser med Tysklands *Technisches Hilfswerk* (THW) med 88 000 frivilliga. Syftet skulle vara att se vilka juridiska, politiska, finansiella och styrningsrelaterade frågor som kunde vara aktuella för ett sådant system i Kanada.[49]

Vid ett flertal av de samtal som förts med centralt placerade personer i Kanada lyfts frågor om tillit och förtroende som centrala för arbetet med att utveckla olika delar av ett *whole-of-society*-koncept för landet. Samtidigt som vi har data kring förtroende för exempelvis försvaret i Sverige så saknar vi väsentlig kunskap om förtroendet för andra centrala delar av totalförsvaret, exempelvis inom det civila försvaret. Vidare vet vi att samverkan mellan organisationer och grupper i stor utsträckning formas av frågor om tillit och förtroende, även om vi i dagsläget inte känner till så mycket om hur detta fungerar när det gäller arbetet med organisations-överskridande samverkan inom totalförsvaret.[50] Här finns uppenbarligen ett gemensamt behov av mer systematisk kunskap där det strategiska partnerskapet utgör en tydlig motivering för samarbete.

Kunskapsläget om försvarsvilja och försvarsopinion indikerar både att det finns en relativt omfattande forskning (särskilt i Sverige) men också att denna kan utvecklas, både när det

---

[45] Se exempelvis: https://cascadeinstitute.org/how-stiff-is-canadas-spine/, åtkomst 2 september 2026.
[46] Boucher, J.-C., Duval-Lantoine, C., Gouliquer, L., & Saideman, S. M. (2026). Mistrusted to Serve? Discrimination in the Military and Its Impact on Public Support. *Armed Forces & Society*, *0*(0).
[47] Se: https://angusreid.org/canada-mandatory-youth-civilian-service/, åtkomst 1 september 2026. Frågan om värnplikt är extremt känslig i Kanada.
[48] Planen har rapporterats i media, se: https://www.ctvnews.ca/canada/article/the-military-plans-for-a-volunteer-force-to-defend-canada/; https://natoassociation.ca/what-canada-can-learn-about-the-whole-of-society-approach-to-civil-defence/, åtkomst 2 september 2026.
[49] Personlig kommunikation, Michael Hosken, CSS, 21 september 2026.
[50] Se dock ovan för ett flertal referenser till forskning om samverkan och förtroende.

gäller begreppet som sådant men också genom studier i länder som Kanada. Försvarsvilja är ett mångdimensionellt begrepp som kan avse individuell vilja att själv delta, kollektiv uppslutning bakom att landet ska försvaras och stödjande attityder till exempelvis försvarsanslag och egen beredskap. Därtill kan idén om *aktiv försvarsvilja* användas för att fånga aspekter av faktiskt deltagande i delar av det civila eller militära försvaret. Svenska studier visar en relativt stabil försvarsvilja som påverkas av bland annat kön, tillit, politiska värderingar och förändringar i upplevda hot, samtidigt som förtroendet för försvaret har ökat tydligt. I Kanada pekar befintliga studier bland annat på en relativt stor vilja att bidra till civilt försvar, ett mer begränsat intresse för engagemang i det militära försvaret, samt ett i grunden relativt högt men ömtåligt förtroende för CAF.

För framtida forskningssamarbeten finns ett tydligt behov av gemensamma begrepp, jämförbara mått och återkommande undersökningar som kan följa såväl attityder, förtroende och faktiskt engagemang över tid. Särskilt angeläget är att studera hur försvarsvilja och förtroende formas av upplevda hot, demokratiska värderingar, personlig erfarenhet av försvarsorganisationer och olika former av frivilligt respektive obligatoriskt deltagande. Gemensamma projekt kring förtroende och tillit bör också fråga vem som hyser förtroende för vilka institutioner, vem som upplever sig ha en roll i totalförsvaret och på vilka villkor olika grupper vill och kan delta. Detta knyter an till studiens nästa tema: hur minoriteter och särskilt urfolksgrupper inkluderas i civilt och militärt försvar, samt hur deras erfarenheter, relationer till staten och kunskapssystem kan tas till vara i utvecklingen av mer inkluderande och samhälleligt förankrade försvars- och beredskapsmodeller.

Inkludering i totalförsvaret

Det är uppenbart att strategier och koncept som bygger på stöd, deltagande och ytterst mobilisering av en stor del av samhället behöver hantera frågor om inkludering och delaktighet, vare sig det gäller specifika samhällssektorer eller grupper av människor, och både när det gäller det civila och det militära försvaret. Styrkan i dessa system bygger som tidigare nämnts på ett brett deltagande, en acceptans av gemensamt ansvar, och ett stabilt folkligt stöd. Exempel på aktuella frågor eller områden som berör frågor om inkludering gäller exempelvis hur näringslivet eller civilsamhällesorganisationer kan och bör involveras i försvarsarbete, hur myndigheter och försvarsorganisationer kan arbeta för att öka andelen kvinnor (eller andra underrepresenterade grupper) i sin verksamhet.[51]

Inom alla dessa områden behövs mer kunskap och de utgör samtliga exempel på bredare teman där man kan tänka sig framtida samarbeten inom ramen för det strategiska partnerskapsavtalet mellan Sverige och Kanada. Detta kan gälla former för att rekrytera

[51] Både Sverige och Kanadas försvarsmakter arbetar för att öka andelen kvinnor, se exempelvis: https://www.canada.ca/en/department-national-defence/services/women-in-the-forces.html; https://www.forsvarsmakten.se/om-forsvarsmakten/myndighetsinformation/varderingar-och-vision/jamstalldhet-och-jamlikhet/, åtkomst 8 september 2026.

och behålla personal i det militära och civila försvaret, strategier och metoder för att involvera näringslivet, arbete med att skapa inkluderande miljöer och kulturer i myndigheter, försvarsorganisationer och civilsamhället, eller information till och strategisk kommunikation med olika grupper, exempelvis ungdomar eller unga vuxna.

Dessa är komplexa frågor som ligger bortom studiens omfattning men som likväl indikerar viktiga områden för fortsatt forskning och utbyte av erfarenheter och kunskap. Som observerades vid rundabordssamtalet i Ottawa i mars 2026 bidrar bi- och multilateralt samarbete kring frågor om samhällelig resiliens och beredskap i sig till avskräckning och ökad försvarsförmåga.[52] I det som följer ska vi fokusera på en aspekt av inkludering och lyfta frågor som rör urfolksgrupper, specifikt i relation till säkerhet och försvar i exempelvis Arktis.

Det är uppenbart att regioner norr om polcirkeln och kring Arktis innebär speciella utmaningar när det gäller frågor om klimat, försvar och säkerhet. I dessa områden planeras eller sker också omfattande samarbete och nationella satsningar på infrastruktur[53] och försvar.[54] Regionen har vidare blivit ett centrum för både geopolitiska spänningar och effekter av klimatförändringar, och är ett strategiskt viktigt område vad gäller exempelvis globala transportvägar, tillgång till (eller kontroll över) viktiga naturresurser, liksom informationspåverkan och annan hybridverksamhet.[55] Vissa analytiker menar att vi bör tänka på området kring Arktis som en region med specifika säkerhets- och försvarslogiker på subregional nivå.[56]

---

[52] Rundabordssamtal, Ottawa, 26 mars 2026.

[53] Vid DRDCs Centre for Security Science (CSS) planeras exempelvis ett projekt för att studera anläggning och användning av vinterväger och hur dessa kan användas av både lokalsamhällen och det kanadensiska försvaret. Personlig kommuniktion, Michael Hosken, CSS, 21 september 2026.

[54] Se exempelvis Sveriges strategi för ett fredligt, säkert och hållbart Arktis, Skr. 2025/26:268; även ”Prime Minister Carney announces ambitious new plan to defend, build, and transform the North” via https://www.pm.gc.ca/en/news/news-releases/2026/03/12/prime-minister-carney-announces-ambitious-new-plan-defend-build-and, åtkomst 24 september 2026.

[55] Det finns en mycket stor mängd forskning och rapporter om arktisk säkerhet. För några exempel, se Dalziel, A., & Nikoula, D. (2025, juli). *Polarized: Climate Change, Geopolitics and Disinformation in the Arctic*. Information Integrity Lab, University of Ottawa; Lackenbauer, P. W., & Bouffard, T. J. (2024, maj). U.S. and Arctic security since February 2022. North American and Arctic Defence and Security Network (NAADSN). https://naadsn.ca/wp-content/uploads/2024/05/24may-USandArcticSecurity-since-Feb2022-PWL-TJB.pdf, åtkomst 17 september 2026; Dalziel, A., Unsgaard, C., & Häggström, H. (2026, 16 mars). *Disinformation in the Transatlantic Arctic*. Konrad-Adenauer-Stiftung. https://www.kas.de/en/web/canada/event-reports/detail/-/content/disinformation-in-the-transatlantic-arctic, åtkomst 15 september 2026. En rad myndigheter och centrumbildningar ägnar sig vidare specifikt åt olika försvars-, säkerhets- och miljörelaterade frågor i regionen. Se exempelvis Totalförsvarets forskningsinstitut, FOI: https://www.foi.se/forskning/forskningsomraden/sakerhetspolitik/arktis.html; Utrikespolitiska institutets Arktisprogram: https://www.ui.se/forskning/arktis/; Ted Stevens Center: https://tedstevensarcticcenter.org/ice-ppr-u-s-sawg/, åtkomst 15 september. Det finns även en rad etablerade universitetssamarbeten mellan länder i regionen, exempelvis Arctic Six (ett Nordiskt nätverk) som nu också samarbetar med Kanada om gemensamma frågor inom ramen för exempelvis Canada-Arctic Six Northern Innovation Initiative (NII 2026).

[56] Se exempelvis Østhagen, A. (2026). *Arctic Geopolitics: A Subregional Approach to Security and Geography*. Cambridge: Cambridge University Press.

Utan att fördjupa oss i specifika hot och hotbilder kan vi konstatera att glest befolkade landområden överlag utmanar det civila försvarets förmåga att säkra och upprätthålla samhällsviktiga funktioner i händelse av kris eller krig.[57] Utmaningarna omfattar bland annat stora avstånd, begränsad infrastruktur, låg statlig närvaro och kommunal kapacitet samt, ifråga om områden norr om polcirkeln, ofta extrema förhållanden.[58] I detta sammanhang kan lokalt förankrad kunskap (*indigenous knowledge / indigenous ways of knowing*) bli en viktig resurs för att bygga krishanteringsförmåga och resiliens i dessa områden.[59]

Sverige och Kanada har i detta avseende liknande utmaningar när det gäller koncentrationen av befolkningen till vissa delar av territoriet samt landområden norr om polcirkeln som är svårtillgängliga och mycket glest befolkade. Dessa förhållanden ställer speciella krav på samarbete och samverkan mellan olika grupper samt strukturer och processer för att ta tillvara lokalt förankrad expertis. Ett tydligt exempel på detta är hur man i Kanada hanterar frågor om urfolksgruppers medverkan i försvar och krishantering, bland annat för att bidra till aktuella lägesbilder och vara ”ögon och öron” på marken, samt hur man både på federal och provinsnivå utformat riktlinjer och policyer för att ta tillvara dessa gruppers unika kunskaper.[60] Sådana ramverk är inte lika utbredda i Sverige eller Norden, och här finns således utrymme till både nationell och gemensam kunskapsutveckling för att stärka både civilt och militärt försvar.

Dessa samhällen och grupper kan således vara ett viktigt bidrag när det gäller närvaro, informationsinhämtning och resurser för att upptäcka allt från tidiga effekter av klimatförändringar till att bidra med underrättelseinhämtning och expertis vid kriser eller för att verka i extrema miljöer.[61] Samtidigt är dessa samhällen och grupper i vissa

---

[57] Resonemanget och referenser här bygger på diskussioner med Helena Hermansson och Pär Daléus, Försvarshögskolan, september 2026.

[58] Kolmodin, S. (2025). What's place got to do with it? Collaboration among civil society actors in northern rural Sweden. *Journal of Rural Studies, 119; Oscarsson, O., Kolmodin, S., Sparf, J. & Ioannides, D. (2026). Local resilience in Rural Northern Sweden: Challenges and Opportunities in Disaster Management. Natural Hazards, 122 (5)*.

[59] Dalziel et al. *Disinformation in the Transatlantic Arctic*; Bozarjmehri, K & Javanshiri, M. (2015). Identifying Indigenous Knowledge and its Application in Rural Crisis Management by Emphasizing Drought, Flood and Earthquake, *Journal of Applied Environmental and Biological Sciences, 5* (8S), 256-263; Russ E, Donnarumma S & Doyle K (2025). Bringing place-based agencies ‘to the table’ in emergency management, *Australian Journal of Emergency Management, 40* (3), 40–49.

[60] Se t. ex. Impact Assessment Agency of Canada's Indigenous Knowledge Policy Framework och British Columbia's Indigenous Engagement Requirements Interim Guidance (2024). Här tillför lokal kunskap förståelse för exempelvis exakta terrängförhållandena, säsongsvariationer för vägars begränsningar och alternativa tillfartsvägar, vilka är av vikt för säkra evakueringsrutter och räddningsoperationer. Se: https://www.canada.ca/en/impact-assessment-agency/programs/aboriginal-consultation-federal-environmental-assessment/indigenous-knowledge-policy-framework-initiative.html; https://www2.gov.bc.ca/assets/gov/public-safety-and-emergency-services/emergency-preparedness-response-recovery/local-government/ier_guide.pdf, åtkomst 15 september 2026.

[61] Liknande observationer var också återkommande vid de rundabordssamtal om Arktis som arrangerats vid Kanadas ambassad i Stockholm i april och september 2026.

avseenden extra utsatta, exempelvis när det gäller informationspåverkan.[62] Här blir relationsbyggande och konturering dialog och inkludering viktiga för bygga och underhålla relationer samt för att skapa meningsfulla och fungerande former för deltagande.

När det gäller det militära försvaret finns i Kanada (sedan 1947) en specialiserad underavdelning till den kanadensiska reserven (RES F) benämnd *Canadian Rangers* (CR).[63] Rangers är militära förband med totalt ca. 5 000 medlemmar uppdelat på 5 ”patrullgrupper”, *Canadian Ranger Patrol Groups* (CRPG) med närvaro i hela Kanada, inte bara i den arktiska regionen. Organisationen har också ett program för ungdomar (*Junior Canadian Rangers*) med ca. 3 000 medlemmar som arrangerar utbildningar där man kombinerar traditionella kunskaper och traditioner med träning i exempelvis stresshantering och första hjälpen.[64] De reguljära Rangers-patrullerna är lätt beväpnade och används som stöd till CAF verksamhet och i andra fall där lokal- eller annan expertkunskap kan användas för att ge stöd till samhället. Förbanden består av en rad olika grupper av individer, många av dem från urfolksgrupper, och de tjänstgör i regel 12 dagar per år. I flera avseenden liknar Rangers konstruktioner som exempelvis det svenska Hemvärnet. Rangers erbjuder möjlighet för det kanadensiska försvaret att dra nytta av unik lokalkännedom och erfarenheter från att leva och verka i extrema miljöer över tid:

> The CR Corps provides a CAF presence, a local operational capability, and support to community resiliency in those sparsely settled, remote, northern, coastal, and isolated areas of Canada which cannot be expeditiously supported by other elements of the CAF. [65]

Mycket av den kunskap som Rangers bidrar med finns inom de lokala patrullerna som – inte minst i norra Kanada – består till en stor del av individer som identifierar sig som urfolk. Syftet med Rangers är inte främst att skapa omfattande militär förmåga utan att möjliggöra närvaro i miljöer och områden som ofta är mycket svårtillgängliga och som annars har mycket liten mänsklig närvaro. Därmed bidrar man till informations- och underrättelseinhämtning och blir ett sorts varningssystem för att upptäcka exempelvis förändringar i miljön eller säkerhetsproblem. Rangers anses bidra här med unika kunskaper och färdigheter, och de utgör en viktig länk mellan lokalsamhällen, urfolksgrupper och det nationella försvaret.[66]

---

[62] Dalziel, A., Unsgaard, C., & Häggström, H. *Disinformation in the Transatlantic Arctic*.
[63] För information om Rangers arbete och roll inom den kanadensiska armén, se Canadian Army Doctrine Publication Number (CADP): 24-03, *Canadian Rangers in Operation*. För allmän information, se https://www.canada.ca/en/ombudsman-national-defence-forces/education-information/caf-members/career/canadian-rangers.html, åtkomst 17 september 2026.
[64] För allmän information, se: https://www.canada.ca/en/department-national-defence/services/cadets-junior-canadian-rangers/junior-canadian-rangers/what-we-do.html, åtkomst 17 september 2026.
[65] Canadian Rangers Reference Guide, 5 september 2025; https://www.canada.ca/en/army/corporate/canadian-rangers.html, åtkomst 8 september 2026.
[66] Lackenbauer, P. W. (2013), *The Canadian Rangers: A Living History*, UBC Press (https://doi.org/10.59962/9780774824545).

I Sverige finns som tidigare nämnts liknande förhållanden med stora men glest befolkade områden i norr och vissa områden där den mänskliga närvaron utgörs till stor del av renskötande samer. Efter besök hos kanadensiska Rangers föreslog företrädare för Svenska Samernas Riksförbund (SSR) att man skulle kunna skapa en liknande struktur i Sverige där samerna skulle kunna bli en aktiv del och resurs inom totalförsvaret, exempelvis som observatörer.[67] Samerna bidrar redan till beredskapen inom det civila försvaret, exempelvis genom överenskommelser med kommuner i norr om leverans av renkött i händelse av kris eller krig.[68] Samisk kunskap har också använts inom exempelvis överlevnadsutbildning för militära förband, och i samband med fjällräddningsoperationer. Utifrån detta perspektiv skulle man kunna överväga väsentligt mer utvecklade och institutionaliserade former för att involvera samebyar och renskötande samer i det civila (och/eller militära) försvaret.

Här är det dock mycket viktigt att understryka att relationerna mellan urfolksgrupper och majoritetssamhället skiljer sig mellan Kanada och Sverige. Detaljerna i dessa relationer ligger utanför författarens expertis och rapportens omfattning, men några exempel kan tjäna som illustrationer. Forskning visar exempelvis att de renskötande samernas historiska förhållande till det svenska militära försvaret varit djupt problematiskt och i perioder präglats av uteslutning och diskriminering.[69] Utöver detta finns en rad frågor som alltjämt påverkar relationer mellan samer och den svenska staten i en vidare bemärkelse, som exempelvis pågående konflikter kring markrättigheter och utvinning av strategiskt viktiga naturresurser.[70] Ytterligare annan forskning visar hur relationer mellan majoritetssamhällen, minoriteter och urfolk används i desinformationssyften.[71] För ett framtida arbete med inkludering skulle diskussioner kunna inledas med såväl samiska folkvalda församlingar (Sametinget) och med intresseorganisationer som SSR.

Med detta sagt är det troligt att ett arbete med att inkludera samebyar och grupper i totalförsvaret kan ta tid då det krävs att man bygger positiva relationer och tillit. Att bli en del av och bidra till totalförsvaret kan såklart vara förtroendeskapande i sig. Samtidigt är inkludering en viktig fråga, inte minst när det gäller det civila och militära försvarets

---

[67] Sveriges Radio, 5 oktober, 2025: Vilken roll kan renskötande samer få i totalförsvaret? Via: https://www.sverigesradio.se/artikel/vilken-roll-kan-renskotande-samer-fa-i-totalforsvaret, åtkomst 24 augusti, 2026; Stenlund, Krister (2025). Renskötare kan få viktig roll i Sveriges totalförsvar. Samefolket, Nummer 10, 2025; personlig kommunikation, Camilla Unsgaard, Försvarshögskolan, augusti 2026.

[68] Exempel från Vilhelmina kommun: https://www.vilhelmina.se/nyheter/ny-overenskommelse-sakrar-livsmedelstillgang-under-kris/, åtkomst 17 september 2026.

[69] Se exempelvis: Stridh, D., & Johansson, P. (2026). Conscription and Colonialism: Tracing the Origins of the Sámi Exemption in the 1885 Swedish Conscription Act. *Scandinavian Journal of History*, *51*(4), 476–499. Artikeln är en del av att forskningsprojekt som finns vid Stockholms universitet: https://www.su.se/forskning/forskningskatalog/forskningsprojekt/e/varnplikt-bosattarkolonialism-och-diskriminering-av-det-samiska-folket-i-sverige-, åtkomst 17 september 2026.

[70] Se exempelvis Johansson, P., & Schaffer, J. K. (2024). Sámi legal mobilisation to protect indigenous land rights in Sweden: legal opportunities for effecting change in the Girjas, Rönnbäck and Gállok cases. I I. Westendorp (Red.), *Human rights strategies: Benefits and drawbacks* (s. 146–172). Edward Elgar Publishing.

[71] Dalziel, A., Unsgaard, C., & Häggström, H. (2026). *Disinformation in the Transatlantic Arctic*.

närvaro och räckvidd i norra Sverige och Skandinavien. Det kvarstår många och komplicerade frågor, men här erbjuder samarbetet med Kanada goda möjligheter att dra nytta av andras erfarenheter samt att utveckla gemensam kunskapsutveckling kring urfolksfrågor i stort, och särskilt i relation till frågor om inkludering i beredskaps- och försvarsarbete.

Kanada har i flera avseenden kommit väsentligt längre än Sverige i arbetet med att inkludera och skapa positiva relationer med nationella minoritets- och urfolksgrupper. Förutom praktiska frågor kring en eventuellt svensk (eller nordisk) variant av Rangers (för det civila eller militära försvaret) inkluderar detta större frågor historiska relationer och juridiska rättigheter, men också involvering av grupper i olika delar av planering och organisering av försvarsarbetet.[72] Frågan är också av tydlig relevans för våra nordiska grannländer, och även här finns utrymme för att utveckla utbyten och projekt kring inkludering i totalförsvaret.

Vi avslutar avsnittet om inkludering i total- eller samhällsomfattande försvar med att återigen påpeka att det givetvis finns en rad andra grupper och delar av samhället där liknande frågor är aktuella. Det strategiska partnerskapet möjliggör framtida samarbete kring bredare frågor om inkludering, deltagande och rekrytering – både till det militära och det civila försvaret. I rapportens följande och sista avsnitt sammanfattas några av studiens viktigaste iakttagelser i relation till de tre övergripande frågorna. Därefter följer ett flertal rekommendationer i form av områden och frågor för fortsatt forskning, samarbete och utbyte, samt forskningsfinansiering.

[72] Dessa diskussioner pågår redan i viss utsträckning, exempelvis i Norra Civilförsarsområdet. Diskussioner har också förts med delegationer från Kanada där man diskuterat Rangers specifikt med företrädare för både det civila och militära försvaret i Sverige. Exempelvis besökte en delagation från *North American and Arctic Defence and Security Network* (med Whitney Lackenbauer mfl) Sverige i slutet av augusti 2026.

Vägar framåt för forskning och samarbete

Syftet med studien har varit att bidra med konkreta förslag till framtida samarbeten och kunskapsutveckling inom tre övergripande områden som alla rör en bredare, samhällsomfattande syn på försvar och säkerhet: organisering, samverkan och styrning av totalförsvar; försvarsvilja, förtroende och opinion; samt inkludering av specifika grupper och kunskaper i försvars- och beredskapsarbete. Detta har gjorts genom en översikt av befintlig kunskap samt genom formella och informella samtal med centralt placerade personer i Kanada och Sverige.

Som förstudie bidrar rapporten framför allt med insikter och underlag för fortsatt kunskapsutveckling, snarare än med en grund för att bedöma effekterna av enskilda modeller, pågående initiativ eller projekt. En övergripande iakttagelse är att det finns mycket goda möjligheter till fördjupad samverkan mellan Sverige och Kanada inom forskning, erfarenhetsutbyte och gemensamt lärande om totalförsvar, samhällelig resiliens och bredare former av samhällsengagemang.

Förslagen nedan knyter främst an till det strategiska partnerskapets pelare om säkerhet, försvar och resiliens samt, i viss utsträckning, till frågor om Arktis och Nord-Nord-relationer. Detta avslutande avsnitt sammanfattar och utvecklar områden och frågor för framtida forskning, möjliga former för forskningsfinansiering, samt erfarenhetsutbyten och övningar. Som noterats ovan har många initiativ till samarbete och utbyte initierats under den period då studien genomförts, vilket visar på ett fortsatt stort intresse för frågorna och grund för att ytterligare utveckla samarbetet mellan Sverige och Kanada.

Områden för framtida forskning

När det gäller organisering, samverkan och styrning av totalförsvar eller motsvarande bör jämförande studier analysera hur systemen designas och hur mandat, ansvar och resurser fördelas mellan olika nivåer och sektorer. Sveriges erfarenheter av totalförsvar kan utgöra en viktig utgångspunkt, men kan inte behandlas som en förlaga som kan överföras oförändrad till Kanada. En central fråga är i stället hur strukturer och principer för exempelvis civilt försvar kan utformas och anpassas till ett federalt system och till andra politiska, institutionella och geografiska förutsättningar.

Forskningen bör också följa samverkansprocesser och praktiskt arbete för att undersöka hur organisatoriska stuprör kan motverkas, hur tillit och förtroende kan byggas, och hur fungerande och effektiv samverkan över organisations- och professionsgränser kan utvecklas över tid. Näringslivets roll bör utgöra ett särskilt tema, med fokus på bland annat reglering (ex. kring upphandling), incitament, försörjningsberedskap, informationsdelning, ansvar och demokratisk översyn. Sverige och Kanada har olika institutionella och industriella förutsättningar, men delar behovet av att involvera den privata sektorn för att skapa robusta och hållbara former för *whole-of-society*-försvar och samhällelig resiliens.

I detta sammanhang är det också relevant att studera andra samhällsaktörers arbete för att engagera medborgare och utveckla former för kunskapsuppbyggnad och kunskapsspridning. Initiativ som Campus Totalförsvar involverar universitet och högskolor i sådant arbete, vilket också har väckt intresse i Kanada. Detta aktualiserar också frågan om forskningssäkerhet och avvägningar mellan öppenhet i forskning och behovet av att skydda viss information. Även frivilliga försvarsorganisationer och andra civilsamhällesaktörer kan på olika sätt bidra till utbildning, informationsinsatser, rekrytering och lokal förankring. Jämförande forskning kan därför undersöka vilka roller dessa aktörer har i olika system och hur långsiktiga former för samverkan mellan myndigheter, forskning och civilsamhälle kan utvecklas. Även informationsmiljöer och frågor om psykologiskt försvar är närliggande områden där bilateralt samarbete och kunskapsutbyte kan bidra till ökad motståndskraft.

När det gäller försvarsvilja, engagemang och folkligt stöd bör samarbetet ta sin utgångspunkt i att försvarsvilja är ett mångdimensionellt fenomen. Gemensam forskning kan utveckla jämförbara begrepp och mått för individuell, kollektiv och stödjande försvarsvilja och samtidigt studera aktivt deltagande eller försvarsvilja uttryckt genom handling. Återkommande undersökningar kan kombineras med intervjuer och studier av faktisk medverkan i civilt och militärt försvar. Särskilt angelägna frågor gäller hur attityder omsätts i engagemang, vad som får människor att gå med i och stanna kvar i frivilliga organisationer samt hur upplevda hot, kommunikation, tillit och frivilligt respektive obligatoriskt deltagande påverkar försvarsvilja och legitimitet. Förtroendet för det civila försvarets institutioner framstår som ett särskilt viktigt kunskapsområde.

Engagemang och deltagande berör också frågor om inkludering i totalförsvarsarbetet. Här finns utrymme för gemensamma projekt om exempelvis kvinnors, ungas samt minoritets- och urfolksgruppers deltagande i civilt och militärt försvar. Vidare studier av *Canadian Rangers* och lokal beredskap kan belysa hur lokalt förankrad kunskap och urfolkskunskap (”Indigenous knowledge” eller ”Indigenous ways of knowing”) kan bidra med viktig kompetens för att bygga beredskap och resiliens i glest befolkade områden och i utmanande förhållanden. En central fråga är inte om Sverige bör skapa en direkt motsvarighet till *Rangers*, utan snarare vilka funktioner och samarbetsformer som är relevanta i svensk kontext. Historiska, juridiska och politiska skillnader mellan länderna behöver beaktas, och samiska företrädare och folkvalda (ex. till Sametinget), samebyar och kanadensiska och svenska urfolksorganisationer och grupper bör involveras i formuleringen av forskningsfrågor, i genomförandet av studier, utbyten, och i tolkningen av resultat.

Tabellen nedan identifierar ett antal tematiska delområden för fortsatt forskning och kunskapsutveckling för total- eller samhällsomfattande försvar och ger exempel på frågor som framstår som särskilt relevanta. Tabellen är inte tänkt att vara uttömmande men ger en god grund för att diskutera och utforma framtida och gemensamma projekt.

1. Organisering, samverkan och styrning	
Forskningsområde	**Exempel på frågor**
Organisation, mandat och ansvar	Hur organiseras former för samverkan? Hur fördelas mandat, ansvar och resurser mellan statlig, regional och lokal nivå i Sverige och mellan federal, provinsiell/territoriell och lokal nivå i Kanada? Vilka erfarenheter kan länderna dra av varandra för organisering av och samverkan i det civila försvaret? Hur kan styrningsmodeller i totalförsvarssystem utvecklas?
Samverkan, tillit och organisatoriska gränser	Hur fungerar samverkan i praktiken över civil-militära, offentlig-privata och sektoriella eller professionella gränser i Sverige och Kanada? Vad kan jämförelser visa om hur organisatoriska stuprör motverkas, hur tillit kan byggas och hur lärdomar från gemensamma övningar kan omsättas i arbetssätt, såväl i som mellan organisationer och grupper inom det civila och militära försvaret?
Näringsliv, civilsamhälle och kunskapsaktörer	Hur involveras företag, frivilligorganisationer, civilsamhälle och universitet i totalförsvar och beredskap i Sverige respektive Kanada? Vilka är utmaningarna när det gäller exempelvis försörjningskedjor eller logistik? Vilka former för ansvar, incitament och samverkan stärker försörjningsberedskap, utbildning, rekrytering och kunskapsutveckling med bibehållen insyn och demokratisk översyn?
2. Försvarsvilja, förtroende och opinion	
Begrepp, mått och jämförbarhet	Hur kan Sverige och Kanada utveckla gemensamma begrepp och mått för exempelvis individuell, kollektiv, stödjande och aktiv försvarsvilja, eller för att förstå ”personliga försvarsrelationer”? Hur kan återkommande enkäter kombineras med intervjuer och studier av faktiskt deltagande för att följa förändringar över tid?
Från attityd till aktivt deltagande	Vad förklarar när och hur stöd för försvar och beredskap omsätts i aktivt deltagande? Hur påverkas rekrytering, motivation och kvarstannande av att Sverige kombinerar frivillighet med totalförsvarsplikt medan Kanada i huvudsak bygger på frivillighet?
Personlig beredskap och gemensamt ansvar	Vilka faktorer påverkar individers gruppers vilja och förmåga att upprätthålla egen beredskap och följa råd vid kris eller krig? Hur påverkar resurser, bostadsort, tidigare erfarenheter och myndighetskommunikation? Hur kan beredskap förstås och utvecklas som ett gemensamt ansvar mellan individ, samhälle och offentliga aktörer? Hur kan man bygga och bibehålla försvarskunskap och en beredkapskultur i olika samhällen?
Förtroende, legitimitet och gemensamt ansvar	Hur skiljer sig förtroendet för civila och militära försvarsinstitutioner mellan Sverige och Kanada och mellan grupper i respektive land? Vilken betydelse har upplevda hot, personlig erfarenhet, myndighetskommunikation och synen på försvar och beredskap som gemensamt ansvar? Hur påverkar tillit och förtroende samverkan, beredskap och försvarsvilja?
3. Inkludering i totalförsvaret	
Inkludering och långsiktigt deltagande	Vilka hinder och möjligheter finns för kvinnor, unga och andra underrepresenterade grupper att delta och stanna kvar i civilt och militärt försvar i Sverige och Kanada? Vilka former för frivilligt deltagande fungerar? Vilka organisatoriska miljöer och former för rekrytering, kommunikation, utbildning och inflytande främjar långsiktig inkludering?
Urfolkskunskap och beredskap i nordliga områden och Arktis	Vad kan Sverige och Kanada lära av varandra om hur urfolkskunskap och lokalt förankrad expertis används i (civilt och militärt) försvar i nordliga och glest befolkade områden? Vilka funktioner hos *Canadian Rangers* är relevanta att studera i svensk kontext, och hur kan urfolksrepresentanter involveras i forskningens utformning och genomförande?

Utvecklade former för forskningsfinansiering

MCF är en forskningsfinansierande myndighet, vilket i sig skapar goda förutsättningar för ett utvecklat samarbete med kanadensiska partners som Public Safety Canada (PSC), Defence Research and Development Canada (DRDC) och andra forskningsfinansiärer, exempelvis *Social Sciences and Humanities Research Council* (SSHRC). Det finns skäl att överväga gemensamma och riktade insatser för samhälls- och beteendevetenskaplig forskning inom de områden som lyfts i rapporten. En möjlig modell är att kombinera avgränsade kunskapsöversikter, pilotstudier och nätverksbyggande med fleråriga jämförande projekt inom områden där det redan finns etablerade kontakter och samarbeten. Mindre bidrag kan underlätta nya samarbeten och kan användas för att sprida kunskap och nya resultat, men bör kopplas till långsiktiga möjligheter att följa organisatoriska förändringar, förtroende och deltagande över tid. Utlysningar och uppdrag bör utgå från gemensamma kunskapsbehov och innehålla tydliga planer för både vetenskapliga resultat och återföring till berörda aktörer.

De finansieringsmodeller som lyfts i studiens underlag kan tjäna som utgångspunkt. Det kanadensiska försvarsdepartementets MINDS-program och deras *Targeted Engagement Grants* (TEG)[73] erbjuder en bra förebild för mindre, tematiskt riktade insatser som förenar forskning, kommunikation och samverkan. Inom ramen för partnerskapet och befintliga samarbeten kan gemensamma utmaningar identifieras som forskare därefter kan utforma projekt kring. Samarbeten med DRDC kring exempelvis IDEaS (*Innovation for Defence Excellence and Security*)[74] kan övervägas för projekt där nya arbetssätt, lösningar eller innovationer behöver prövas.[75] För de frågor som står i centrum för denna studie är det samtidigt viktigt att samhällsvetenskapliga kunskapsbehov ges en tydlig och självständig plats. Exemplen på befintligt nordisk-kanadensiskt samarbete genom NordForsk (s.k. *Knowledge Synthesis Grants* med kanadensiska SSHRC) samt partnerskapets hänvisning till Horizon Europe motiverar också en diskussion om möjligheterna till större och bredare konsortier.[76]

Utformningen av framtida insatser bör ske i dialog med relevanta forskningsfinansiärer i båda länderna samt med andra viktiga intressenter och potentiella medfinansiärer. Samordnade nationella utlysningar eller en gemensamt finansierad satsning är två alternativ att överväga. Det strategiska partnerskapet innebär i sig inte någon finansiering av de föreslagna insatserna, och inriktning, omfattning, kostnadsfördelning och former för medfinansiering behöver därför klarläggas för varje satsning. För samhälls- och

[73] Se: https://www.canada.ca/en/department-national-defence/programs/minds/targeted-engagement-grant.html, åtkomst 2 oktober 2026.
[74] Se: https://www.canada.ca/en/department-national-defence/programs/defence-ideas.html, åtkomst 31 augusti 2026.
[75] Personlig kommunikation, DRDC, 26 maj 2026.
[76] Se SSHRC-NordForsk, https://sshrc-crsh.canada.ca/en/funding/opportunities/knowledge-synthesis-grants/2026/ksg-changing-nature-security-and-conflict.aspx; MINDS/TEG och IDEaS, åtkomst 17 september 2026.

beteendevetenskaplig forskning bör även frågor om vetenskaplig självständighet och eventuellt behov av forskningssäkerhet beaktas. Stöd kan med fördel omfatta datainsamling, analys och forskarrörlighet, men även resurser för dialog, kunskapsspridning och meningsfull medverkan av civilsamhälles- och urfolksorganisationer framstår som viktigt för att bygga och fördjupa relationer.

Även kompetensförsörjning i bredare bemärkelse kan ingå i samarbetet. Initiativen från SSHRC och MINDS kan inspirera framtida stöd till exempelvis doktorander och yngre forskare samt för insatser för att inkludera underrepresenterade grupper. En gemensam katalog med förslag till ämnen och teman för examensarbeten om civilt försvar och beredskap, kombinerad med handledning, praktik och eventuellt stipendier för genomförande eller studentutbyten, kan vara en avgränsad första insats, inspirerad av exempelvis Försvarsmaktens och Försvarshögskolans gemensamma katalog över examensarbeten.[77] På längre sikt kan detta bidra ytterligare till en gemensam utbildnings- och samverkansmiljö knuten till befintliga lärosäten, samt ett ökat intresse bland unga akademiker och forskare för utbyten och utveckling av gemensamma projekt. Här bör man också ta tillvara engagemang som finns inom organisationer som riktar sig specifikt till unga, som exempelvis vissa FFO i Sverige, eller befintliga samarbeten mellan civilsamhällesorganisationer, samt den stora mängd försvars- och säkerhetsrelaterade institut och tankesmedjor som finns i Kanada.

Erfarenhetsutbyten, övningar och relationsbyggande

Det strategiska partnerskapet pekar också ut aktiviteter som gemensamma konferenser, personalutbyten och dialoger med företag, akademi och civilsamhällesorganisationer. Det finns flera redan existerande eller nyskapade plattformar för diskussion och kunskapsutbyte, exempelvis är CSMS partner i ett internationellt forskningsprogram om civil-militära relationer vid Carleton Univeristy i Ottawa och med uttalat syfte att vara en plattform där akademi möter praktiker och policyvärlden i dialog.

Utbyten kan stärka relationer, främja kunskapsutveckling och bidra till att identifiera nya projekt och frågor. De bör utformas så att de stödjer praktisk verksamhetsutveckling och samtidigt ger underlag för forskning. Ömsesidiga besök och jobbskuggning mellan exempelvis MCF, DRDC, Public Safety Canada och berörda regionala och lokala aktörer kan inriktas på beredskapsplanering, civil-militär samverkan och samarbete med näringslivet. Även forskare, frivilliga försvarsorganisationer och, när det är relevant, urfolksrepresentanter bör kunna delta. Varje utbyte bör ha ett tydligt syfte, en avgränsad frågeställning, utsedda kontaktpersoner och gemensam återföring, så att erfarenheterna kan tas till vara även utanför den krets som deltar direkt.

[77] Se SSHRC–MINDS, DND–MINDS Scholarship Initiative (2026), samt Försvarsmakten/Försvarshögskolan, Katalog för självständiga arbeten 2026.

Slutligen kan gemensamma scenariobaserade övningar knytas till de föreslagna forskningsområdena.[78] Avbrott i samhällsviktiga funktioner, försörjningsstörningar eller kriser i glest befolkade nordliga områden kan fungera som utgångspunkter. Övningarna bör samtidigt utformas med hänsyn till skillnader mellan fredstida krishantering och de krav som följer av höjd beredskap eller krig. De kan användas för att undersöka ansvarsfördelning, informationsdelning och prioritering av begränsade resurser samt bidra till att utveckla civil interoperabilitet över nationsgränser. Forskare, praktiker och beslutsfattare bör delta i planering och utvärdering, med gemensamma frågor och uppföljning av hur lärdomar omsätts i förändrade arbetssätt. För att stärka den samhälleliga förankringen bör även civilsamhällesorganisationer och näringsliv involveras. Under vissa förutsättningar kan även medier delta i erfarenhetsutbyten om kriskommunikation, informationspåverkan och källvärdering.

[78] Förlagor finns ju redan i båda länder, såväl FOI som MCF har utvecklat scenarier för olika former av övningar: https://www.foi.se/forskning/forskningsomraden/civilt-forsvar-och-krisberedskap/scenarier-och-typfall.html, https://rib.msb.se/filer/pdf/31098.pdf, https://www.mcf.se/sv/rad-till-privatpersoner/ova/radd-eller-beredd/scenarioovning/, åtkomst 1 oktober 2026.

Bilaga 1. Lista över kontaktpersoner

Nedan listas kontaktpersoner som använts i projektet. Dessa bär givetvis inget ansvar för innehållet i rapporten, men har generöst delat med sig av sin tid och gett väsentliga bidrag i form av ytterligare kontakter eller insikter kring förhållanden, forskning, bestämmelser och riktlinjer i Kanada och Sverige. Samtal med personer i Kanada har genomförts vid i huvudsak två tillfällen i mars och i maj 2026.

Namn	**Land**	**Organisation**
Albert Chan	Kanada	Defence Research and Development Canada (DRDC)
Shona McLaughlin	Kanada	Innovation for Defence Excellence and Security (IDEaS), DRDC
Michael Hosken	Kanada	Centre for Security Science (CSS), DRDC
Francois-Xavier Drapeau	Kanada	Mobilizing Insights in Defence and Security (MINDS)
Sydney Burns	Kanada	Mobilizing Insights in Defence and Security (MINDS)
Courtney Clark	Kanada	Mobilizing Insights in Defence and Security (MINDS)
Irina Goldenberg	Kanada	Department of National Defence
Anessa Kimball	Kanada	Université Laval
Stéphane Roussel	Kanada	École nationale d'administration publique (ENAP)
Jean-Christophe Boucher	Kanada	University of Calgary
Stephen M. Saideman	Kanada	Carleton University
Robert Sinclair	Kanada	Kanadas ambassadör i Sverige
Meghan Lau	Kanada	Kanadas ambassad i Stockholm
Gaëlle Rivard Piché	Kanada	Conference of Defence Associations Institute (CDAI)
Emma Godmere	Kanada	CBC Radio
Alex Dalziel	Kanada	The McDonald Laurier Institute
Stéfanie von Hlatky	Kanada	Queen's University
Camilla Unsgaard	Sverige	Försvarshögskolan, FHS
Charlotta Rodhe	Sverige	Svenska ambassaden i Ottawa
Martin Schüler	Sverige	Försvarsmakten, NATO STO
Helena Hermansson	Sverige	Försvarshögskolan, FHS
Pär Daléus	Sverige	Försvarshögskolan, FHS

Bilaga 2. Rundabordssamtal och presentationer

Väsentliga bidrag och insikter har också framkommit vid ett antal rundabordssamtal, seminarier och presentationer i samband med projektet:

- 26 mars 2026: *Roundtable on whole of society approaches to security, preparedness and defence: shared challenges and research cooperation* (Svenska residenset, Ottawa)
- 20 april 2026: Roundtable on Arctic security and hybrid threats (Kanadas ambassad, Stockholm)
- 31 mars 2026: *Expert Briefing: A whole-of-society approach to resilience, security and defence* (Kanadas försvarsdepartement, DND)
- 26 maj 2026: *Whole-of-society defence, Department of National Defence Section Heads* (Kanadas försvarsdepartement, DND)
- 24 september 2026: *Arctic Roundtable Dialogue, hosted by the Embassy of Canada together with the Canadian Chamber of Commerce in Sweden*

Stiftelsen
IMIT